

Õiguskantsler

Teie 08.03.2021 nr

Meie 11.03.2021 nr 14-5/210462/2101641

Jumalateenistuste pidamise piiramine

Austatud avaldaja

Küsisite õiguskantslerilt, kas Eesti riik rikub Covid-19 leviku tõkestamiseks kehtestatud piirangutega kollektiivset usuvabadust. Saatsite teadmiseks USA ülemkohtu 05.02.2021 [otsuse](#), milles kohus käsitles avalike jumalateenistuste pidamise keeldu.

Vabariigi Valitsus on keelanud oma korraldusega alates 3. märtsist kuni 11. aprillini 2021. a kõik siseruumides peetavad avalikud jumalateenistused ja teised avalikud usutalitused (Vabariigi Valitsuse [korralduse nr 282](#) „COVID-19 haiguse leviku tõkestamiseks vajalikud meetmed ja piirangud“ muutmine, p 20¹⁴(5)).

Avalikke usutalitusi tohib korraldada vaid välitingimustes, kuid sel juhul peab olema tagatud, et teenistusel ei osale rohkem kui kümme inimest (korralduse p 20¹⁴(7)). Inimesed võivad jätkuvalt kirikus üksinda palvetada või teha seal muid usulisi talitusi (vt [seletuskirja](#), lk 11). Samuti võib kirikus jumalateenistust läbi viia ja sellest ülekannet teha, kui teenistus ei ole üldsusele avatud.

Kehtestatud kitsendused piiravad kollektiivset usuvabadust, kuid põhiseadus lubab usuvabadust piirata tervise kaitse eesmärgil. [Põhiseaduse](#) § 40 lõige 3 sätestab, et igaühel on vabadus nii üksinda kui ka koos teistega, avalikult või eraviisiliselt täita usutalitusi, kui see ei kahjusta avalikku korda, tervist ega kõlblust.

Põhiõiguste piirangud peavad olema põhjendatud ning põhinema asjakohastel analüüsidel ja andmetel (õiguskantsleri 26.01.2021 [kiri](#) nr 7-4/210161/2100491). Vabariigi Valitsuse korralduse seletuskirjas on öeldud, et lisapiirangud kehtestati üldisemalt inimestevaheliste kontaktide vähendamiseks, arvestades Covid-19 laialdast levikut ning ohtu, et peagi ei pruugi haiglad olla võimelised kõiki Covid-19-sse nakatunuid ravima. Seletuskirjas on ka märgitud, et lisapiirangute kehtestamisel on Vabariigi Valitsus arvestanud teiste riikide kogemust, nakatumisnäitajate muutumist ning haiglakohtade täitumuse andmeid, samuti seireuuringu andmeid inimeste hoiakute kohta (seletuskiri, lk 1–5).

Väga ulatusliku nakkuse leviku tingimustes võivad laialdased piirangud olla põhjendatud. Piirangute karmistamisel on peamiselt võetud arvesse rahvatervise kaitse vajadust. Praeguses olukorras, kus haiglad on Covid-19-sse nakatunute ravimisega väga koormatud ning koormuse suurenedes võivad ravivõimalused ammenduda, on rahvatervise kaitsel väga suur kaal.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Piirangute proportsionaalsuse hindamisel tuleb silmas pidada, et Vabariigi Valitsus kehtestas siseruumides avalike usutalituste keelu tähtajaliselt. Muudatusel on siiski märkimisväärne mõju, sest selle tähtaja sisse jäävad ka ülestõusmispühad. Vabariigi Valitsus peab olukorda pidevalt hindama ning olukorra paranedes tuleb hinnata piirangute varasema leevendamise võimalikkust.

Kui leiate, et Vabariigi Valitsuse korraldus rikub Teie õigusi ja vabadusi, on võimalik esitada kaebus halduskohtule. Õiguskantsler seda tüüpi õigusakte paraku vaidlustada ei saa. Õiguskantsler saab vaidlustada vaid õigustloovaid akte e seadusi ja määrusi. Mõistagi on eraldi küsimus, kas põhiseaduspäraseks saab pidada seadust, mis näeb ette määratlemata isikute ringile suunatud üldiste, põhiõigusi ja -vabadusi oluliselt piiravate käitumisreeglite kehtestamise halduse üksikaktiga. Nõnda võetakse õiguskantslerilt võimalus alгатada põhiseaduslikkuse järelvalve ning isikud võivad jääda tõhusa kaitseta. Seda küsimust analüüsime.

Halduskohtule kaebuse esitamist ja kohtumenetlust reguleerib [halduskohtumenetluse seadustik](#) (HKMS). Halduskohtule on võimalik esitada ka esialgse õiguskaitse taotlus (vt HKMS § 249 jj). Kohtusse pöördumise kohta leiate teavet ka veebilehelt www.kohus.ee.

Kohus võib kaebuse lahendamisel pidada silmas võrdlevõiguslikult mh teiste riikide kohtupraktikat, kuid kohus lahendab asja siiski Eesti seadustest lähtudes ning arvestades kohalikke olusid.

Loodan, et selgitustest on abi.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise